

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО
ГЛУХІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ОЛЕКСАНДРА ДОВЖЕНКА
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
УНІВЕРСИТЕТ ЗАХІДНОЇ МАКЕДОНІЇ (ГРЕЦЬКА РЕСПУБЛІКА)

III Всеукраїнська науково-практична конференція

з міжнародною участю

**НОВА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА:
ТРАЄКТОРІЯ ПОСТУПУ**

УДК 37.014.3(477)(082)

Нова українська школа: траєкторія поступу: зб. тез доповідей III Всеукраїнської науково-практичної конференції, 02 квітня 2021 року / за заг. ред. Л.В. Задорожної-Княгницької. Маріуполь: МДУ, 2021. 332 с.

Члени редколегії:

Задорожна-Княгницька Л.В., докторка педагогічних наук, доцентка, завідувачка кафедри педагогіки та освіти Маріупольський державний університет

Воєвутко Н.Ю., кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри педагогіки та освіти, Маріупольський державний університет

Грива Е., професорка прикладної лінгвістики кафедри початкової освіти, директорка Інституту грецької мови Науково-дослідного центру ТΗΜΕΝΟΣ, Університет Західної Македонії

Йорданідіс Г., професор адміністрування та менеджменту освіти, проректор Університету Західної Македонії

Мойсеєнко Р.М., кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри педагогіки та освіти, Маріупольський державний університет

Нетреба М.М., кандидатка філологічних наук, доцентка кафедри педагогіки та освіти, Маріупольський державний університет

Тимофєєва І.Б., кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри педагогіки та освіти, Маріупольський державний університет

Хаджинова І.В., асистентка кафедри педагогіки та освіти, Маріупольський державний університет

Рекомендовано до друку Вченою радою факультету іноземних мов
Маріупольського державного університету
(протокол № 7 від 17 березня 2021 року)

**Редакція не несе відповідальності за авторський стиль праць,
опублікованих у збірнику**

© Колектив авторів, 2021

© Кафедра педагогіки та освіти МДУ, 2021

поведінки, здорових інтересів, духовних потреб, почуттів, позитивних моральних, правових, трудових, естетичних та інших якостей [5, с.52].

Координаційна функція визначається у спрямуванні класним керівником виховних зусиль усіх педагогів, батьків і представників громадськості на позитивні результати у вихованні учнів. Класний керівник передусім домагається, щоб колектив учителів, який працює з учнями класу, керувався єдиними вимогами до них, здійснював індивідуальний підхід. Йому необхідно вивчити особливості навчально-виховної роботи вчителів, ознайомитися з їхніми вимогами та стосунками з учнями, обмінюватися думками щодо поведінки окремих учнів, методів впливу на них.

Стимулююча функція полягає у своєчасному виявленні зрушень на краще в розвитку кожного учня класу і відповідному заохоченні його до наступних корисних дій і вчинків [4, с. 394].

У висновку можна зазначити, що класний керівник виступає центральною особою у виховному процесі та займає ключову роль у становленні особистості в рамках реформи Нової української школи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дубасенюк О.А., Антонова О.Є. Методика викладання педагогіки: курс лекцій 2-ге вид., доповнене. Житомир: вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2017. 327 с.
2. Міністерство освіти і науки України: Нова українська школа. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola> (дата звернення: 23.01.2021)
3. Твердохліб Т.С. Педагогічна майстерність класного керівника в організації виховної роботи: навч.-метод. посіб. Харків, 2017. 156 с.
4. Зайченко І.В. Педагогіка: підручник 3-тє вид., перероб. і допов. Київ: вид-во Ліра-К, 2016. 608 с.
5. Поясик О.І., Лаппо В. В.. Методика виховної роботи: навчальний посібник. Івано-Франківськ, 2011. 202 с.

Воєвутко Н.Ю.,

кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри педагогіки та освіти
Маріупольського державного університету

НАУКОВО-МЕТОДИЧНА ЕКСПЕРТИЗА ПІДРУЧНИКІВ:

ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ КРИТЕРІЇВ

Останнім часом питання про підготовку якісних підручників загострилось. Причинами зниження якості підручників називають нефаховість як авторських колективів, так і проведеної експертизи, за результатами якої підручник отримує дозвіл на друк та розповсюдження.

Порядок конкурсного відбору підручників для здобувачів повної загальної середньої освіти і педагогічних працівників регулюється відповідно до Наказу МОН України від 17.07.2019 № 1002. Рішення Конкурсної комісії про надання підручнику грифу МОН залежить від висновків експертизи, якій він підлягає. Головна мета експертизи – визначення «доцільності використання підручника в освітньому процесі та надання відповідного грифа з результатами I етапу конкурсу» [1].

Згідно із Наказом, експертиза має здійснюватися з дотриманням принципів конфіденційності – нерозголошення інформації про підручники, експертів, залучених до проведення експертизи, авторів (співавторів); незалежності, що розуміється як незалежність експерта від будь-якого впливу, тиску чи втручання в його експертну діяльність; професійності – залучення до проведення експертизи осіб, які володіють необхідними спеціальними знаннями, уміннями та навичками; об'єктивності – надання висновків експертом відсторонено, незважаючи на особисті інтереси та уподобання; неупередженості – відсутності в експерта негативної, хибної, заздалегідь сформованої думки щодо підручника [1].

Наразі в українському освітньому просторі здійснюються такі види експертизи проєкту підручника: науково-методична, психолого-педагогічна, дизайнерська, андидискримінаційна. Зазначимо, що дві останні мають рекомендаційний характер, а науково-методична експертиза передбачає найбільшу кількість висновків – п'ять. Проаналізуємо критерії науково-методичної експертизи.

Експертне коло аналізує проєкт підручника з зазначеної експертизи за 24 критеріями [2]. Однак зміст критеріїв дозволяє виявити певні зауваження.

Наприклад, деякі критерії не позбавлені можливості їх суб'єктивного тлумачення. Постає питання: чи дійсно можливе формулювання об'єктивного висновку за такими критеріями, навіть якщо вони й передбачають шкалювання: «4. Оптимальність обсягу змісту підручника для досягнення здобувачами освіти очікуваних результатів», «5. Наявність зрозумілого апарату орієнтування підручником», «10. Можливості підручника для здійснення учнями самостійної освітньої діяльності, формування вміння вчитися впродовж життя»?

Крім того, спостерігається дублювання критеріїв, наприклад: «7. Відповідність розкриття основних наукових положень віковим особливостям учнів» і «19. Відповідність змістового наповнення підручника віковим особливостям учнів» та частково «16. Доступність і зрозумілість текстів підручника, відповідність їх нормам літературної мови».

А, наприклад, «10. Можливості підручника для здійснення учнями самостійної освітньої діяльності, формування вміння вчитися впродовж життя» та «11. Наявність різноманітних вправ і завдань, розроблених з урахуванням засад педагогіки партнерства, що передбачає: співпрацю, співтворчість між учнями та вчителями; критичне осмислення ситуації та питання для навчального діалогу; ситуації вибору і відповідальності; творче застосування набутих умінь тощо» частково розкривають зміст «8. Забезпечення формування ключових компетентностей, визначених Законом України «Про освіту», засобами підручника».

Ще питання: чи не доречно буде об'єднати такі критерії: «9. Упровадження наскрізних змістових ліній «Екологічна безпека і сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність» (за наявності їх у навчальній програмі)» та «12. Наявність завдань, пов'язаних з реальними життєвими потребами»?

Звернемо увагу також на наступний критерій: «12. Наявність завдань, пов'язаних з реальними життєвими потребами». Тобто, слід розуміти, що експертиза має серед загалу відшукати подібні завдання? Хіба не весь підручник має відповідати реальним життєвим потребам? Можливо, треба змінити акцент та переформулювати зміст критерію, наприклад, таким чином: «Відповідність підручника реальним життєвим потребам».

Зауважимо ще на одному аспекті проблеми: однаковість критеріїв експертизи проєктів підручників для всіх ланок шкільної освіти. Можливо, до підручників основної та старшої школи має застосовуватися детальніший і прискіпливіший аналіз наукової складової. Наприклад, розширення критеріїв науковості змісту та уведення до них шкалювання за такими компонентами: відповідність сучасним науковим концепціям; використання новітньої наукової термінології; практичність застосування наукового знання, що набувається, тощо.

Звертає на себе увагу також той факт, що критерії науково-методичної експертизи проєктів підручників мають різні шкали вимірювання: від «0 – 1», до «0 – 4», (не беремо до уваги «24. Наявність помилок», якій вимірюється від «-4» до «0», де «0» – відсутність помилок). Чи означає це, що, наприклад, «5. Наявність зрозумілого апарату орієнтування підручником», який вимірюється від 0 до 1, не є важливим, адже його «собівартість» лише 1 бал? Чи можна його вимірювати дробом від «0,1» до «0,9»? У якій пропорції? Наприклад, якщо є зміст, але немає умовних позначень? Тобто, знов стикаємось із недотриманням принципу об'єктивності.

Отже, є очевидним, що критерії науково-методичної експертизи потребують оновлення, яке має забезпечити її об'єктивність та достовірність. До зауважень відносимо можливість суб'єктивного тлумачення критеріїв, їх часткове дублювання, неоднозначність шкали вимірювання, а також, однаковість критеріїв експертизи проєктів підручників для всіх ланок шкільної освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про затвердження Порядку конкурсного відбору підручників (крім електронних) для здобувачів повної загальної середньої освіти і педагогічних працівників : наказ МОН України від 17.07.2019 № 1002. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0902-19#Text> (дата звернення: 28.02.2021).

2. Про затвердження Інструктивно-методичних матеріалів для проведення експертами експертиз електронних версій проєктів підручників : наказ МОН України від 31.10.2018 № 1183. URL: <https://imzo.gov.ua/2018/11/03/nakaz-mon-vid-31-10-2018-1183-zatverdzhennia-instruktyvno-metodychnykh-materialiv-dlia-provedennia-ekspertamy-ekspertyz-elektronnykh-versi-proektiv-pidruchnykh/> (дата звернення: 28.02.2021).